

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Historia książki i bibliotek, PG_00135592						
Kierunek studiów	Filologia klasyczna (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2024 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2025/2026		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub nauk społecznych		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	2	Język wykładowy			polski polski		
Semestr studiów	4	Liczba punktów ECTS			3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			egzamin		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr Jacek Pokrzywnicki				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		dr Maria Michalska				
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
	Dodatkowe informacje: Zajęcia w PAN Bibliotece Gdańskiej, ul. Wałowa 15, 80-858 Gdańsk.						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		43.0	75
Cel przedmiotu	Celem zajęć jest zapoznanie studentów z dziejami książki i jej społecznej funkcji. Zajęcia mają umożliwić zrozumienie genezy dzisiejszych form i funkcji książki jako wytworu kultury; pozwolą na uchwycenie głównych dawnych i nowych paradygmatów rozwojowych książki.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FKL3_K04] Bierze udział w działaniach prospołecznych w zakresie popularyzacji dziedzictwa kulturowego starożytności grecko-rzymskiej.	Student rozumie potrzebę zachęcania innych do kontaktów z kulturą. Student uczestniczy w działaniach inspirowanych przez ZFK w zakresie propagowania kultury grecko-rzymskiej (Dni Otwarte itp.) oraz działaniach proponowanych przez PAN BG.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FKL3_W02] W zaawansowanym stopniu zna i rozumie terminologię, teorie i metodologię badań w zakresie literaturoznawstwa, nauk o kulturze i religii oraz językoznawstwa.	Student zna i rozumie procesy komunikacyjne książki, wynikające z relacji autor-książka-czytelnik.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[FKL3_K05] Uczestniczy w różnych formach życia kulturalnego, podejmuje projekty w trosce o popularyzację dziedzictwa kulturowego starożytności grecko-rzymskiej.	Student uczestniczy w życiu kulturalnym korzystając z różnych sposobów komunikacji społecznej.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[FKL3_U03] Potrafi w stopniu zaawansowanym posługiwać się pojęciami właściwymi dla literaturoznawstwa, nauk o kulturze i religii, filozofii, nauk o sztuce, historii i językoznawstwa, zastosować odpowiednią metodę postępowania badawczego.	Student rozwija umiejętność przygotowania wystąpień ustnych i prezentacji multimedialnych z zakresu historii książki..	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FKL3_U01] Potrafi wyszukiwać, analizować i wykorzystywać informacje z zakresu literaturoznawstwa, przeprowadzić kwerendę naukową.	Student wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i użytkuje informacje na temat historii książki; potrafi wyszukać, opracować i zaprezentować wiedzę na interesujący go temat z zakresu historii książki.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FKL3_W07] W stopniu zaawansowanym zna kulturę grecko-rzymską, chrześcijańską oraz ich znaczenie dla kultury europejskiej.	Student zna i rozumie procesy komunikacyjne książki, wynikające z relacji autor-książka-czytelnik.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja

Spotkania z tematem przewodnim (jeden temat zajmuje z reguły dwa lub trzy spotkania; poszczególne zagadnienia omawiane z wykorzystaniem obiektów z kolekcji PAN Biblioteki Gdańskiej):

I. Zagadnienia wstępne:

1. Podstawowe definicje i terminy - książka i biblioteka jako przedmiot badań naukowych, źródła i metody badawcze.
2. Katalogi i inwentarze rękopiśmienne i drukowane.
3. Kolekcja i kolekcjonowanie podręczniki dla zbieraczy książek i nie tylko (warto wspomnieć o zbieraniu: książek, dzieł sztuki, starożytności, naturaliów i ciekawostek); książka jako źródło wiedzy i jako artefakt.
4. Zagadnienia związane z tegumentologią: materiał opraw (skóra, pergamin, materiał, papier); wyciski (ślepy, złożony, kolorowy; radełko, rolka, stempel; motywy; superekslibirsy i szyldziki); okucia i katenaty; przeoprawianie dawniej i dziś; różne rodzaje opraw - forma i styl.

II. Książka rękopiśmienna w starożytności i średniowieczu:

1. Widoki bibliotek starożytnych, średniowiecznych i nowożytnych
2. Pismo: początki pisma, pismo ręczne w średniowieczu i okresie nowożytnym
3. Postacie książki rękopiśmiennej w starożytności i średniowieczu - zwój papirusowy, pergamin, papier
4. Starożytne biblioteki (zwłaszcza okres hellenizmu i Cesarstwa Rzymskiego), dzieje bibliotek, technologia gromadzenia, przechowywania, funkcje pozabiblioteczne, architektura.

III. Książka rękopiśmienna w średniowiecznej Europie: biblioteki kościelne, szkolnictwo, odbiorcy książki w średniowieczu.

1. Rękopisy luksusowe, iluminowane i na potrzeby szkolnictwa
2. Vivarium Kasjodora
3. Kształcenie w średniowieczu - główne założenia

IV. Wynalazek druku i związane z nim przemiany w kulturze czytelniczej Europy nowa technologia czcionki ruchomej i jej twórcy, implikacje kulturowe wynalazku druku.

1. Druk i rękopis
2. Kroje czcionek greckich i łacińskich (XV-XVIII wiek)
3. Zdobnictwo książek
4. Książka naukowa w okresie nowożytnej rewolucji naukowej
5. Prawa autorskie (okres wczesnonowożytny)

V. Wiek pary:

1. rewolucja przemysłowa a książka;
2. zmiany technologiczne i społeczne w okresie rewolucji przemysłowej; nowe technologie produkcji książki (zmiana modelu produkcyjnego) zmiany na rynku książki (nowi odbiorcy, nowe nawyki), nowe trendy w estetyce książki.

VI. Książka cyfrowa - perspektywy książki współczesnej; zmiana nośników; kultura Internetu (zmiany w sposobie komunikacji a książka); miejsce bibliotek kiedyś i dziś.

	Strategie udostępniania zbiorów: mikrofilmy i fotokopie, skanowanie, repozytoria; plusy i minusy skanowania i udostępniania w otwartym dostępie.		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	osobiste zaangażowanie w pracę na zajęciach (wedle indywidualnych predyspozycji studenta)	51.0%	10.0%
	końcowa prezentacja (multimedialna)	51.0%	70.0%
	obecność	70.0%	20.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	OBIEKTY DAWNE (KOLEKCJA PAN BG)
		<p>1. Zagadnienia wstępne</p> <p>Richard de Bury, Philobiblon</p> <p>Katalogi i inwentarze (sygn. Cat.bibl.1 i in.)</p> <p>Horatius (sygn. XV 492)</p> <p>2. Książka rękopiśmienna w starożytności i średniowieczu</p> <p>Donati A., Roma vetus ac recens (sygn. Eb 1436/3 4°)</p> <p>Grave J.G., Thesaurus antiquitatum Romanarum, (sygn. Ce 3195 2°)</p> <p>Nieupoort W. H., Rituum... (sygn. Uph. O. 2324)</p> <p>Kircher A., Latium. Amsterdam: Johannes Janssonius Van Vaesberge, 1671 (Sygn. Uph. f. 562)</p> <p>Zeiller M., <i>Itinerarium Italiae</i>, Frakfurt am Mainz, M.Merian, 1640 (sygn. Nf 145 2o)</p> <p>Onuphrius Panvinius Veronensis, <i>De ludis circensibus. De triumphis</i>, Padova, Frambotti, 1681 (sygn. Uph. f. 484)</p> <p>Capacius J.C., <i>Antiquitates et historiae Neapolitanae</i>, Leiden, Peter Van der Aa [1772] (sygn. Uph. f. 596)</p> <p>Graeve J.G., <i>Thesaurus antiquitatum et historiarum Italiae, mari Ligustico et Alpibus vicinae</i>, t. 1, p. 1, Leiden, Peter Van der Aa, 1704 (sygn. Uph. f. 556)</p> <p>Curicke R., Meurs Johannes van, <i>Athenae Batavae</i> (Uph. q. 2032)</p> <p>3. Książka rękopiśmienna w średniowiecznej Europie</p> <p>Wybór rękopisów: gdańskich (Biblioteka Mariacka); południe Europy (zbiory G.B. Bonifacia)</p> <p>4. Wynalazek druku</p> <p>Sztambuch Himmelreich (sygn. Ms. 2500)</p> <p>Inkunabuły i stare druki (XVI-XVIII wiek) - wybór</p> <p>Schedelsche Chronik</p> <p>Biblia Kobergera</p> <p>Druki z oficyn: Johanna Groningera (np. Cd 2031 4o), Andreasa Cratandera (sygn. Cd 6051 4o), Johanna Oporina, Joba Ludolfa;</p>

		<p>Newton, J. Breyne, T. Brahe, Euklides, Teofrast i botanicy nowożytni. Książka naukowa w okresie wczesnonowożytnym: J.T. Klein, I.</p> <p>Prawa autorskie: Dioskorides - wydanie Egenloffa (sygn. Cc 6399 4o); wydania pism Wergiliusza (Cd 16667 4o, Cd 16651 4o).</p> <p>LITERATURA PRZEDMIOTU</p> <p>Houston K., Książka: najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski, przekł. P. Lipszyc, Kraków 2017.</p> <p>Bieńkowska B., Maruszak E. [współpraca], Książka na przestrzeni dziejów, Warszawa 2005.</p> <p>Cave R., Ayad S., Historia książki: od glinianych tabliczek po e-booki, tł. E. Romkowska, Warszawa 2015.</p> <p>Houston G.W., Inside Roman Libraries: Book Collections and Their Management in Antiquity, UNC Press 2014.</p> <p>Głombiowski K., Szwejkowska H., Książka rękopiśmienna w starożytności i średniowieczu, Warszawa 1983.</p>
	<p>Uzupełniająca lista lektur</p>	<p>Żbikowska-Migoń A., Historia książki w XVIII wieku: początki bibliologii, Warszawa 1989.</p> <p>Górska M., Książki, nowe media i ich czasoprzestrzenie, Warszawa 2009.</p> <p>Historia książki i biblioteki: wybór źródeł, cz. 1 (do końca XVIII wieku), oprac. J. Tondel, Toruń 1986.</p> <p>Pokorzyńska E., Proximus: o szczególnie bliskich kontaktach intrologatorów z klientami, w: Intrologatorzy i ich klienci, Toruń 2017.</p> <p>Price L., How to do Things with Books in Victorian Britain, Princeton N.J. 2017.</p> <p>Strocka M.V., Römische Bibliotheken Mit Tafeln XIII - XXIV, Gymnasium : Zeitschrift für Kultur der Antike und humanistische Bildung 88 (1981), s. [298] - 329.</p>
	<p>Adresy eZasobów</p>	<p>Uzupełniające</p> <p>https://medieval.bodleian.ox.ac.uk/ - Rękopisy średniowieczne (Bodleian Library Oxford) - repozytorium on-line</p> <p>https://archives.bodleian.ox.ac.uk/ - Repozytorium digitalizowanych archiwalia rękopiśmienne, w tym łacińskojęzyczne ze średniowiecza i okresu wczesnonowożytnego.</p>

Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	<p>Blok tematyczny 6 "Książka cyfrowa"</p> <p>Prezentacja działań bibliotek krajowych i obcych (przykłady Biblioteki Narodowej, PAN BG, British Library, Bibliothèque Nationale de France i in.)</p> <p>Rola biblioteki kiedyś i dziś - Samuel Schewig: <i>De incrementis Bibliothecae Gedanensis epistola et commentatio</i>; Umberto Eco, <i>O bibliotece</i>; polityki gromadzenia i udostępniania; zmiany w dobie Internetu (spotkanie z gościem specjalnym z PAN BG).</p>
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.